

© UGENT

EVALUEER NU DE PARASIETENBESTRIJDING

Als de runderen weer op stal gaan, ga je best na in welke mate ze een wormbesmetting hebben doorgemaakt. Zo kan je het ontwormingsschema indien nodig bijsturen. – Ilse Declerck, UGent

Bij het inweiden van jonge dieren wordt er soms te veel aandacht geschonken aan parasietenbestrijding. Wanneer jonge dieren te veel en te frequent tegen parasieten behandeld worden, bouwen ze onvoldoende afweer op en zijn ze onvoldoende beschermd als (lacterende) volwassen dieren. Door een te sterke parasietencontrole verschuiven problemen met wormbesmettingen steeds vaker naar de volwassen (lacterende) dieren. Daarom is het zinvol om bij het opstallen na te gaan of de runderen een wormbesmetting doormaakten en of je het ontwormingsschema al dan niet moet bijsturen.

Maag-darmwormen

Ostertagia ostertagi is een parasiet van de lebmaag, *Cooperia oncophora* is een parasiet van de dunne darm. Tijdens het grazen nemen de dieren het infectieuze stadium op. Na opname ontwikkelen de larven zich in de lebmaag tot volwassen wormen. Tijdens deze fase ondervindt de gastheer schade. Symptomen komen vooral voor tussen juli en oktober. Het gaat om verlies aan uniformiteit, diarree, een bevuilde achterhand en minder eetlust met verminderde gewichtsaanzet en zelfs gewichtsverlies. Het haarkleed van de kalveren ziet er dan dof uit. Runderen die voor de tweede keer de weide op gaan, moeten tijdens hun eerste weideseizoen voldoende afweer opgebouwd hebben.

Een goede bestrijding van maag-darmwormen betekent niet dat je een besmetting voorkomt. We willen een besmetting van dergelijke omvang dat er afweer opgebouwd wordt zonder

productieverliezen. In België wordt vooral preventief behandeld. Door de dieren strategisch te behandelen, kan je een hoge weidebesmetting verhinderen. Enkel preventief behandelen is onvoldoende, je moet dit combineren met de volgende basisregels. Zo mag je de dieren die voor het eerst op de weide gaan niet voor 1 mei inweiden. Voor die datum is de weidebesmetting te hoog. De kalveren nemen veel overwinterde larven op, waardoor de dieren 3 weken later veel eieren uitscheiden. Deze eieren komen op de weide terecht en door de stijgende temperatuur ontstaat er een massale weidebesmetting in de periode juni-juli. Voorts moeten alle dieren op een weide behandeld worden, er moet je de dieren op de weide het hele weideseizoen buiten laten. Ten slotte moeten ze ten laatste eind oktober worden opgesteld. Vanaf dan is de grasgroei sterk verminderd. De larven blijven langer overleven bij lage temperaturen.

Er bestaan verschillende schema's naargelang de voorzieningen en de beschikbare tijd om de dieren op de weide te vangen en te behandelen. Enerzijds bestaan er bolussen die langdurig product vrijstellen, anderzijds kan men de dieren behandelen met een *pour-on* of een injectie geven. Raadpleeg je dierenarts voor een bedrijfsspecifiek en economisch ontwormingsschema. Bij het opstallen moet men het schema evalueren op het vlak van effectiviteit en kostprijs: zijn de dieren niet te weinig, maar ook niet te veel ontwormd geweest? Steeds vaker ziet men een te goede bescherming tijdens het eerste weideseizoen, waardoor de dieren onvoldoende afweer opgebouwd hebben. Tij-

dens het tweede weideseizoen zijn ze nog steeds vatbaar. Eén tot twee weken na het opstallen, kan het ontwormingsschema van de jonge dieren geëvalueerd worden door het bepalen van pepsinogeengehaltes in het bloed. Gemiddeld wordt er van een zestal stuks jongvee bloed genomen. Vaak kan je dit praktisch combineren met een drachtigheidscontrole door de dierenarts. Wanneer het resultaat < 1 U tyr (leenheden tyrosine) bedraagt, dan duidt dit erop dat de dieren geen contact hebben gehad. Het bestrijdingsprogramma moet dan verzwakt worden en/of het weideseizoen moet verlengd worden in de toekomst. Wanneer het resultaat tussen 1 en 2,5 bedraagt, betekent dit dat de dieren een optimaal contact met parasieten hebben gehad en dat dit programma economisch en efficiënt is voor je bedrijf. Wanneer het resultaat hoger dan 2,5 is, dan moet je de dieren bij het opstallen nogmaals behandelen. Ook moet je in de toekomst meer aan controle doen en/of het weideseizoen inkorten. Bij de volwassen dieren kan je antistoffen in tankmelk op het einde van het weideseizoen laten bepalen. Wanneer dit hoger dan 0,8 ODR (optische densiteit ratio) bedraagt, betekent dit een verlies van minstens 1 kg melk per koe per dag.

.....
Enkel preventief behandelen is onvoldoende.
 .....

Leverbot

Leverbot is een veel voorkomende en economisch belangrijke aandoening. Het uit zich vooral door productievermindering onder de vorm van verminderde gewichtsaanzet en een lagere melkproductie. Leverbot is een parasiet die zich ontwikkelt in een specifieke slak. Deze slakken scheiden het infectieuze stadium uit op het gras, waarna de runderen besmet geraken tijdens het grazen. De slak verkiest vochtige omstandigheden, zoals plasjes, ondiepe beekjes en drainagegreppels. Na opname van dit infectieuze stadium migreren de larven in het rund. Ze verplaatsen zich van de darm naar de lever en migreren verder in de lever. Tijdens dit proces wordt de lever aange-tast (acute stadium). Na een achttal weken migreren in de lever bereiken de wormen de galgangen. In de galgangen oefenen ze een irriterende werking uit, waardoor het galgangweefsel als het ware schuurpapier wordt. De runderen vertonen vooral symptomen door irritatie van de galgangen, het chronische stadium. De dieren zijn niet opvallend ziek, maar hebben een dof haarkleed, vermageren en geven tot 10% minder melk. Besmettingen variëren van jaar tot jaar, naargelang het klimaat

gunstig is voor de ontwikkeling van de eieren en slakken. Vooral in natte zomers kunnen de besmettingen hoog oplopen. De symptomen zijn vooral in de winter te zien. Een besmetting kan vastgesteld worden door de wormeieren in de mest aan te tonen. Ook in tankmelk en bloed kan de besmetting vastgesteld worden aan de hand van antistoffen. Wanneer de uitslag < 0,3 ODR bedraagt, kan het bedrijf negatief beschouwd worden. Een ODR tussen 0,3 en 0,8 wijst op een hoog risico op een besmetting met leverbot, maar zonder belangrijke productie-verliezen. Een ODR hoger dan 0,8 wijst op een besmetting met negatieve gevolgen voor melkproductie en vruchtbaarheid. De ideale manier om leverbot te bestrijden is enerzijds strategisch ontwormen en anderzijds een ongunstige leefomgeving voor de slakken te creëren. Op de weiden kan je drinkbakken installeren en poelen/beken afsluiten. Natte weiden worden in het voorjaar best eerst gemaaid. Het doel van het strategisch ontwormen tegen leverbot is de verminderde productie in de winter tegen te gaan en weidebesmettingen in de lente en de zomer te voorkomen voor het volgende jaar. Voor melkvee is er (slechts) één product beschikbaar. Dit product heeft 60 uur wachttijd, waardoor men best bij droogzetten behandelt.

Evaluatie

Bij het opstallen is het aangeraden om de wormbesmetting en -controle te evalueren aan de hand van bloed en/of tankmelk. Bespreek dit met je dierenarts, zodat er tijdig bloed van de jonge dieren (één tot 2 weken na opstallen) wordt genomen. ■

Ilse Declerck is als dierenarts verbonden aan de Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de Universiteit Gent.

Vig-O-Comfort

Uw partner voor kalverhutten, schuilboxen, kadaverkappen, kruiwagens en mineralen

Vigorena cvba • Lindestraat 32, 1540 Herne • 0478 268 086 • info@vigorena.be • www.kalverhutten.be

COBEFA
 QUALITY CONCRETE

Linteweversstraat 21 7780 KOMEN T.056-55.48.53 F.056-55.48.52
 www.cobefa.be info@cobefa.be

ALLE BETON VOOR DE LANDBOUW

- Dichte sleufvloer optioneel met rubber Inserts
- Volledig gamma rundveeroosters & ligboxdekken
- Volledig gamma varkensroosters & onderbouw
- Volledig gamma keerwanden en sleufsilopanelen

30% VLIF steun op onze dichte sleufvloer!

➤ Ideaal in combinatie met pockelverglister of mestscheider

➤ Uniek profiel voor beter loopcomfort

➤ Uitstekende mestafvoer in combinatie met de aangepaste mestschuif

➤ Beter rendement door afvoer van verse mest